

Comité inzake de uitbanning van alle vormen van
discriminatie van vrouwen

83ste zitting

8ste periodiek rapport van België - 2022

Parallel rapport van
het

NMRI

U N I A

en van

M Y R I A

Instellingen die aan dit rapport hebben meegewerkt

Unia (het Interfederaal Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding) is een onafhankelijke openbare instelling. **De onafhankelijkheid¹ en het engagement van Unia voor de mensenrechten zijn erkend door de Global Alliance of National Human Rights Institutions (B-status)**. Unia is interfederaal bevoegd. Dit betekent dat Unia in België actief is zowel op het federale niveau als op het niveau van de gemeenschappen en de gewesten. Unia ondersteunt en treedt in rechte op voor slachtoffers van discriminatie op basis van de in de antidiscriminatiewetgeving beschermde criteria, die een vertaling zijn van de Europese richtlijnen 2000/43 en 2000/78. Unia is eveneens aangeduid als onafhankelijk mechanisme voor de bevordering, bescherming en opvolging van de toepassing van **het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap**.

Myria, of het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke overheidsinstelling. Myria heeft als wettelijke opdracht om de overheden te informeren over de aard en de omvang van migratiestromen, te waken over het respect voor de grondrechten van vreemdelingen en om de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel te stimuleren. Het Centrum is ook aangeduid als onafhankelijk nationaal rapporteur mensenhandel.

Myria en Unia zijn opvolgers in rechte van het voormalige Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Ze zijn via een protocol overeengekomen om samen te rapporteren aan de organen voor de bescherming van de grondrechten van de Verenigde Naties. **Dit protocol werd ingediend in het kader van het accreditatieproces dat heeft geleid tot de erkenning van Unia als nationale mensenrechteninstelling (NMRI) met een B-status.**

Methodologie

Onze bijdrage is gebaseerd op verschillende informatiebronnen: meldingen van personen of verenigingen bij Unia en Myria; resultaten van onze opdrachten op het vlak van monitoring en aanbevelingen; deelname aan verschillende werkgroepen en commissies; verslagen van de betrokken autoriteiten en instanties; verslagen en aanbevelingen van het maatschappelijk middenveld. De **bronnen** staan vermeld in de eindnoten. Tot slot wijzen we erop dat dit rapport betrekking heeft op de periode augustus 2013 tot april 2021.

Onze bijdrage is opgebouwd rond de Lijst van aandachtspunten die het Comité heeft opgesteld met het oog op de indiening van het vierde periodieke rapport van België. Er is rekening gehouden met de antwoorden die de Belgische Staat in zijn rapport heeft gegeven, om overlappingen te voorkomen. Deze bijdrage is dus bedoeld ter aanvulling en, waar nodig, nuancering van dat rapport. We formuleren ook een reeks **aanbevelingen** en enkele suggesties van **vragen** die mogelijk aan België kunnen worden gesteld. De **bijlagen** zijn bedoeld om een aantal antwoorden op de Lijst van aandachtspunten te verduidelijken, bovenop de uitleg die in het rapport wordt gegeven. We hopen dat deze bijdrage voor het Comité een nuttige bron van informatie zal zijn en dat de onderstaande aanbevelingen tijdens de zitting ter sprake kunnen worden gebracht.

---

¹ UNIA (2018), [Unia reconnu internationalement comme Institution nationale des droits de l'Homme](#).

Inhoudstafel

1.	<i>Punt 1: Algemene informatie</i>	1
2.	<i>Punt 4: Nationaal mensenrechteninstituut</i>	1
3.	<i>Punt 6: Tijdelijke bijzondere maatregelen</i>	1
4.	<i>Punt 7: Stereotypen en nadelige praktijken</i>	2
5.	<i>Punt 8: Stereotypen en nadelige praktijken (vervolg)</i>	3
6.	<i>Punt 9: Geweld tegen vrouwen</i>	3
7.	<i>Punt 10: Geweld tegen vrouwen (vervolg)</i>	4
8.	<i>Punt 11: Mensenhandel en misbruik van prostitutie</i>	5
9.	<i>Punt 12: Seksueel strafrecht</i>	6
10.	<i>Punt 15: Werk</i>	6
11.	<i>Punt 16: Werk</i>	7
12.	<i>Punt 19: Gezondheidszorg</i>	7
13.	<i>Punt 22: Achtergestelde groepen vrouwen</i>	8

1. Punt 1: Algemene informatie

1. In het kader van een project dat kan rekenen op financiële steun van de Europese Commissie², hebben Unia en de cel Gelijke Kansen van de FOD Justitie samen aan de ontwikkeling van een databank over gelijkheid en discriminatie gewerkt.³ Het eindverslag van het project⁴ schetst de voornaamste vaststellingen en stelt mogelijke concrete oplossingen en een reeks aanbevelingen voor. Eind 2022 begint een tweede luik van dit project.
2. Belgische overheden publiceren meer gendergegevens dan vroeger (zie het statistisch rapport van de Dienst Vreemdelingenzaken- DVZ⁵). België moet echter meer doen om uitgesplitste statistische gegevens te verzamelen en te analyseren⁶, om beleid uit te werken dat rekening houdt met intersectionele aspecten van de strijd tegen ongelijkheid en dat tegemoetkomt aan de noden van de kwetsbaarste doelgroepen.

Aanbeveling

Een overlegplatform voor equality data oprichten.

2. Punt 4: Nationaal mensenrechteninstituut

3. Als NMRI van het type B werkt Unia samen met verschillende instellingen die gemandateerd zijn om de mensenrechten te bevorderen en te beschermen. In dit verband en binnen de grenzen van het federaal restmandaat van het Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens (FIRM) vonden al verschillende vormen van samenwerking plaats: gemeenschappelijke adviezen gericht aan het federaal parlement, overleg in het kader van de rapportering aan verdragsorganen, gezamenlijke campagnes enz. Aan een samenwerkingsprotocol wordt de laatste hand gelegd. Beide organisaties nemen deel aan het mensenrechtenplatform dat door Unia werd voorgezeten en waarvan het FIRM nu één semester lang voorzitter wordt. Unia werkt ook op basis van een samenwerkingsprotocol samen met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen⁷: behandeling van meldingen, uitwisseling van informatie enz. Unia, FIRM, Myria en het Steunpunt Armoedebestrijding zijn lid van het ENNHRI. In 2023 volgt de oprichting van een Vlaams instituut voor de bevordering en bescherming van de rechten van de mens.
4. In het licht van hun wettelijke opdrachten kunnen Unia en Myria rekening houden met de dimensie gender.

3. Punt 6: Tijdelijke bijzondere maatregelen

5. De werkzaamheidsgraad van vrouwen van Europese herkomst is toegenomen. De situatie van **vrouwen van buitenlandse herkomst** blijft echter zorgwekkend: de werkzaamheidsgraad van vrouwen blijft, los van hun

² Unia (2020), [Improving equality data collection in Belgium](#)

³ Deze databank is toegankelijk via [de website van Unia](#).

⁴ Unia en de cel Gelijke Kansen van de FOD Justitie (2021), [Eindverslag: Improving Equality Data Collection in Belgium](#)

⁵ Dienst Vreemdelingenzaken 2020, [Jaarverslag](#)

⁶ België heeft bijvoorbeeld geen statistieken over Roma-vrouwen en -meisjes omdat het geen gegevens over etnische afstamming verzamelt. België moet ook over meer gendergegevens kunnen beschikken met betrekking tot geloof of overtuiging, afkomst, seksuele geaardheid, handicap en migratie.

⁷ Zie het [Protocolakkoord inzake samenwerking tussen het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en Unia](#) (2019)

herkomst, lager dan die van mannen.⁸ Ze verrichten vaker deeltijds werk met een lager loon of ze werken in specifieke sectoren, als huishoudhulp bijvoorbeeld.⁹

6. De maatregelen die de overheden nemen om personen met een handicap op de arbeidsmarkt te ondersteunen, houden onvoldoende rekening met specifieke kwetsbaarheden van **vrouwen met een handicap**. Als ze werk hebben, gaat het in 55% van de gevallen om deeltijds werk (22% bij mannen met een handicap; 42% bij de totale vrouwelijke populatie).¹⁰ Ze zijn ook ondervertegenwoordigd in maatwerkbedrijven (30%)¹¹ en bij federale overheidsdiensten (45,6%, terwijl er 56,7% vrouwelijke ambtenaren zijn).¹²

Aanbeveling

Gendermainstreaming toepassen bij het uitwerken van maatregelen en beleid voor personen met een handicap op de arbeidsmarkt.

Voorgestelde vraag

Welke maatregelen - ook positieve acties - heeft de overheid genomen om de tewerkstelling van vrouwen met een handicap te bevorderen en om etnostratificatie tegen te gaan?

4. Punt 7: Stereotypen en nadelige praktijken

7. Er blijven lacunes bestaan in de erkenning en waardering van **CARE-beroepen**,¹³ die vaak ingevuld worden door laagopgeleide en/of buitenlandse vrouwen van wie het diploma niet wordt erkend. Door die miskennen van hun competenties oefenen ze beroepen uit die geen rekening houden met hun persoonlijke traject of met hun school- of professioneel traject.¹⁴ Deze etnische polarisering van deze beroepen leidt tot het in de verf zetten van de zogenaamde 'natuurlijke' voorbeschiktheid van deze werknemers om dergelijke jobs uit te oefenen die empathie en zorgzaamheid vereisen.¹⁵
8. In de bevraging over de rechten van **personen met een handicap**,¹⁶ die Unia in 2019-2020 hield, gaf 62% van de respondenten met een handicap aan dat de manier waarop anderen tegen hun handicap aankijken, hen ervan weerhoudt om een leven te leiden zoals zij dat willen.¹⁷
9. Organisaties die vrouwen met een handicap vertegenwoordigen, melden dat vrouwen met een handicap vaak te maken krijgen met specifieke stereotypen. Persephone¹⁸ bevestigt bijvoorbeeld dat hen vaak wordt afgeraden om een affectieve relatie te beginnen of om werk te zoeken.

⁸ UNIA (2020), [De arbeidsmarktparticipatie van personen van vreemde origine verbetert, maar blijft nog steeds achter](#)

⁹ UNIA (2020), [Socio-economische monitoring. Arbeidsmarkt en origine 2019](#)

¹⁰ STATBEL (2020), [Personen met een handicap of met een lanqdurig gezondheidsprobleem hebben minder autonomie in job](#)

¹¹ EWETA (2022), [Les Entreprises de Travail Adapté : Quelques chiffres](#)

¹² CARPH (2021), [Rapport d'évaluation 2021](#), p. 9

¹³ Het gaat om jobs zoals huishoudelijke hulp en zorgverleners in de sector van de persoonsgebonden steun (in woonzorgcentra of thuiszorg).

¹⁴ Dit is het geval met nieuwkomers van wie het diploma niet wordt erkend en die naar deze sector worden doorverwezen.

¹⁵ UNIA (2012), [Jaarverslag 2011 Discriminatie/Diversiteit](#), p. 118 ev.; DREYFUS, S. (2020), [Care : l'injuste disqualification des savoir-faire discrets](#)

¹⁶ UNIA (2020), [Bevraging van personen met een handicap over de naleving van hun rechten](#)

¹⁷ Een van de respondenten geeft bijvoorbeeld aan: "Een vrouw met een handicap mag niet koket, goed gekleed of opgemaakt zijn, want dat stoort. Ze moet meelij wekken."

¹⁸ Lees hierover meer op de [website van de vereniging Persephone](#).

Aanbeveling

CARE-beroepen herwaarden en een betere sociale en financiële erkenning ervan garanderen.

5. Punt 8: Stereotypen en nadelige praktijken (vervolg)

10. Begeleide minderjarige vreemdelingen die onderdaan zijn van derde landen, beschikken over een verblijfsrecht in België. Dat betekent echter niet dat hun ouders aanspraak kunnen maken op het recht op gezinshereniging.¹⁹ Tot 2019 kregen ouders van kinderen die internationale bescherming genoten wegens (gevaar voor) genitale verminking, ook een beschermingsstatuut. Sindsdien moeten die ouders aantonen dat ze persoonlijk en aantoonbaar gevaar lopen om te worden vervolgd of zich zorgen maken over hun fysieke integriteit. Kunnen ze dit niet, dan komen ze niet in aanmerking voor het statuut en moeten ze om een humanitaire regularisatie vragen (als ze zich in België bevinden) of een humanitair visum aanvragen (in het buitenland). De regularisatieprocedure biedt nauwelijks juridische bescherming²⁰: er is geen maximale behandelingstermijn en zolang de aanvraag wordt onderzocht krijgen de ouders geen (voorlopige/tijdelijke) verblijfsvergunning. Voor het aantonen van de identiteit en de afstammingsband gelden ook minder soepele regels dan tijdens de asielpcedure. Bovendien is een regularisatieaanvraag - in tegenstelling tot een asielaanvraag - niet gratis.²¹ **De wet moet voorzien in een afgeleid internationaal beschermingsstatuut voor de ouders.** Dit om **de eenheid van het gezin** en het hogere belang van het kind te beschermen, vooral van meisjes die een bescherming krijgen wegens vrouwelijke genitale verminking. De federale Ombudsman raadde het parlement in februari 2022 ook aan om te zorgen voor een specifiek en **aangepast statuut** voor de **ouders** die minderjarige kinderen onder internationale bescherming begeleiden.²²

Aanbeveling

Verblijfsrecht toekennen aan de ouders van een minderjarige die internationale bescherming geniet, ongeacht of de ouder(s) de minderjarige begeleidt (begeleiden) of zich in het buitenland bevindt (bevinden).

6. Punt 9: Geweld tegen vrouwen

11. In België zijn er geen cijfers beschikbaar over geweld tegen **vrouwen met een handicap**.²³ De Unia-bevraging bracht nochtans aan het licht dat vrouwen met een handicap vaker aangeven het slachtoffer te zijn van geweld dan mannen met een handicap.²⁴ Volgens een onderzoek uitgevoerd in Vlaanderen²⁵, worden vrouwen met een

¹⁹ De enige uitzondering vormen de ouders van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen die genieten van een statuut van internationale bescherming in overeenstemming met art. 10, § 1, 7° van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

²⁰ Zowel wat de ontvankelijkheid (beoordeling van de 'uitzonderlijke omstandigheden') als de grond van de zaak betreft. Dit alles ondanks de maatregel die sinds juni 2020 geldt en op basis waarvan het CGVS de dienst regularisatie van de Dienst Vreemdelingenzaken systematisch de gegevens doorgeeft van de minderjarige kinderen die internationale bescherming genieten, zodat de DVZ regelmatig kan nagaan of de ouders een regularisatieaanvraag hebben ingediend en ze conform de instructies genieten van een prioritaire behandeling (informatie van de hiervoor aangehaalde aanbeveling van de Ombudsman, februari 2022, p. 5). Het gaat om een administratieve praktijk zonder wettelijke garantie.

²¹ Administratieve bijdrage bij indiening, die momenteel 313 euro bedraagt.

²² De federale Ombudsman (2022), [Aanbeveling 2022/01 aan het parlement](#)

²³ CONSEIL DES FEMMES FRANCOPHONES DE BELGIQUE (2018), [Handicap, violences et sexualité au prisme du genre – étude exploratoire](#), p. 5

²⁴ UNIA (2020), [Bevraging van personen met een handicap over de naleving van hun rechten](#), 2020

²⁵ GOETHALS, T. (2018), [Seksueel Georiënteerd Geweld Bij Vrouwen Met Een Beperking in Vlaanderen](#)

handicap vaker het slachtoffer van seksueel misbruik dan andere vrouwen. Vrouwen en meisjes met een handicap die in een instelling verblijven, ondervinden bijkomende drempels om geweld aan te klagen omdat ze geïsoleerd leven van de samenleving, wat straffeloosheid in de hand werkt.²⁶

12. De praktijk leert ons dat vrouwen met een handicap te weinig een beroep kunnen doen op diensten die vrouwen bijstaan die het slachtoffer zijn van geweld²⁷ omdat deze diensten, middelen en expertise niet op hun noden zijn afgestemd en dus ontoegankelijk zijn.
13. Er is ook nog te weinig informatie beschikbaar over het specifieke geweld dat **moslima's** ondergaan op grond van stereotypen over hun geloof. Een internationaal project over deze kwestie wijst op de noodzaak om dit fenomeen te onderzoeken.²⁸ Unia ontving de afgelopen jaren ook verschillende meldingen over geweld tegen moslimmeisjes en -vrouwen. Het ging om verbaal en fysiek geweld en het afnemen van hun hoofddoek op de openbare weg.²⁹

Aanbeveling

Hulpverleners en werknemers van eerstelijnsdiensten vertrouwd maken met de ervaringen van personen met een handicap die het slachtoffer zijn van seksueel geweld. Zorgen voor een structureel beleid in instellingen en sectoren waar vrouwen met een handicap aanwezig zijn en toegang garanderen tot rechtsmiddelen.

7. Punt 10: Geweld tegen vrouwen (vervolg)

14. Migranten die het slachtoffer zijn van huishoudelijk geweld en hier legaal verblijven in het kader van een gezinshereniging, zijn wettelijk beschermd. Ze kunnen zelf een verblijf aanvragen en kunnen legaal in België verblijven na scheiding van het gewelddadige familielid.
15. Deze bescherming geldt niet tijdens het onderzoek van hun aanvraag tot gezinshereniging.³⁰ Bij een negatief antwoord van de DVZ over de toepassing van deze beschermingsmaatregelen, is er nauwelijks sprake van gerechtelijke controle: de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV) kan een onwettige beslissing annuleren, maar kan geen uitspraak ten gronde doen over het verblijfsrecht. Daarom moet de wet worden aangepast zodat de RVV een volle rechtsmacht (beoordeling zowel over de feiten als in rechte) krijgt voor gezinshereniging.
16. Deze bepalingen gelden niet voor migranten die het slachtoffer zijn van huishoudelijk geweld en hier illegaal verblijven. Voor vreemdelingen die hier illegaal verblijven, blijft het een groot probleem dat ze het risico lopen om na het indienen van een klacht te worden vastgehouden en verwijderd. Dit geldt ook voor het melden van feiten van ernstig geweld. De DVZ heeft er informeel mee ingestemd om geen vreemdelingen vast te houden die zich spontaan bij de politie hebben gemeld om een klacht in te dienen.³¹ De verplichting om slachtoffers van misdrijven niet te discrimineren op basis van hun verblijfsstatuut, zoals opgelegd door de EU-richtlijn ter bescherming van slachtoffers, is echter nog steeds niet in Belgisch recht omgezet.³²

Het administratief verslag dat de politie opstelt, zou moeten vermelden dat de persoon vrijwillig een beroep deed op de diensten van de politie. De DVZ kan dan rekening houden met hoedanigheid van het slachtoffer, door het bijvoorbeeld niet van zijn of haar vrijheid te beroven.

²⁶ UNIA (2020), [Richtlijnen artikel 19 VN-verdrag: Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij](#)

²⁷ GARANCE (2021), [L'accessibilité pour les femmes en situation de handicap victimes de violence – gratis webinar](#)

²⁸ ENAR (2016), [Forgotten women: the impact of Islamophobia on Muslim women](#)

²⁹ UNIA (2015), [Jaarverslag 2014 - Een keerpunt voor het centrum](#)

³⁰ Die kan tussen zes maanden en één jaar duren.

³¹ MYRIA (2016), [Myriadoc Vreemdeling zijn in België in 2016](#), p. 28-31.

³² Artikel 1, § 1, lid 2 van de Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten.

17. Volgens en recent onderzoek verklaart 61% van de ondervraagde asielzoekers slachtoffer te zijn van seksueel geweld (met en zonder fysiek contact) in de voorbije twaalf maanden. Dit cijfer ligt duidelijk hoger dan bij de algemene bevolking (44%). Aangezien de gemiddelde verblijfsduur van de asielzoekers elf maanden bedraagt, vond een groot deel van dat seksueel geweld in België plaats. Volgens de ondervraagde personen vormt het verblijf in een collectief centrum een bijkomende risicofactor (het risico om door externen als kwetsbare personen gezien te worden en zich moeilijk tegen dit soort geweld te kunnen beschermen binnen het centrum).³³ Een langer verblijf in een collectief centrum in onaangepaste omstandigheden kan de menselijke waardigheid en de privacy van de betrokken personen schenden.³⁴

Aanbevelingen

Aan het administratief verslag van de politie een rubriek toevoegen om duidelijk te maken dat de persoon als slachtoffer vrijwillig een beroep op de politie heeft gedaan.

De Vreemdelingenwet aanpassen om de RVV volledige rechtsmacht over gezinshereniging te geven.

Garanderen dat een slachtoffer zonder papieren dezelfde rechten geniet als om het even welk ander slachtoffer.

Individuele opvangmogelijkheden opnieuw uitbreiden zodat iedereen die om internationale bescherming vraagt hier na zes maanden procedure toegang toe heeft.

8. Punt 11: Mensenhandel en misbruik van prostitutie

18. De harmonisatie van cijfers over mensenhandel van de verschillende betrokken partijen laat te wensen over.³⁵ Ze voldoen niet als basis om het beleid te evalueren of om strategische analyses mee uit te voeren. De beschikbare cijfers hebben ook alleen betrekking op feiten en slachtoffers waar overheden weet van hebben. Er bestaan momenteel geen ramingen over niet gemelde feiten en slachtoffers, meer bepaald over vrouwelijke slachtoffers van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting.
19. Hoewel mensenhandel officieel een prioriteit is, beschikken eerstelijnsdiensten en procureurs niet over voldoende financiële en menselijke middelen om dit fenomeen te bestrijden en om de slachtoffers op te sporen en te beschermen. Politiemensen krijgen andere prioriteiten en worden na hun vertrek niet vervangen. De diensten voor arbeidsinspectie beschikken ook over te weinig middelen.
20. Ondanks de inspanningen van de overheden, meer bepaald op het vlak van opleidingen, stellen we in de praktijk vast dat de nationale regeling om slachtoffers van mensenhandel door te verwijzen om hen bij te staan en te beschermen, nog steeds niet correct worden toegepast. Ook de opsporing en bescherming van minderjarige slachtoffers van mensenhandel blijft een pijnpunt.³⁶

³³ KEYGNAERT I. et al. (2021), [Understanding the Mechanisms, Nature, Magnitude and Impact of Sexual Violence in Belgium. Final Report](#), p. 34-35.

³⁴ Zie MYRIA (2020), [Migratie in cijfers en rechten 2020. Katern internationale bescherming](#), p. 19-21

³⁵ De jaarverslagen van Myria over mensenhandel zijn gebaseerd op de kerncijfers die het ontvangt van de zes partijen die een rol in een mensenhandeldossier kunnen spelen. Zie in dit verband het jaarverslag 2018 van Myria over mensenhandel en mensensmokkel, [Minderjarig, in hoogste nood](#)

³⁶ MYRIA (2018), [Jaarverslag mensenhandel en mensensmokkel 2018: Minderjarig, in hoogste nood](#)

Aanbevelingen

Voldoende middelen vrijmaken voor eerstelijnsdiensten die mensenhandel bestrijden, magistraten en gespecialiseerde opvangcentra, zodat die mogelijke slachtoffers kunnen opsporen en beschermen.

De geleverde inspanningen om eerstelijnsactoren, magistraten, voogden en comités voor bijzondere jeugdzorg op te leiden, voortzetten, opdrijven en uitbreiden.

9. Punt 12: Seksueel strafrecht

21. Sinds 1 juni 2022 is een hervorming van het seksueel strafrecht van kracht.³⁷ Deze wet haalt bepaalde vormen van prostitutie uit het strafrecht. Een van de doelstellingen is om op termijn tot een echt sociaal statuut voor sekswerkers te komen zodat ze net als andere werknemers toegang tot dezelfde rechten hebben. Hoewel deze wet het pad effent om sekswerk te destigmatiseren, rijzen er toch heel wat vragen over de omzetting ervan. Het gaat onder meer om de interpretatie van het begrip (abnormaal) voordeel, dat centraal staat in de nieuwe definitie van pooierschap. Daarnaast moeten eerstelijnsdiensten over voldoende middelen beschikken om de echte situatie van prostituees te controleren. Myria stelt zich ook vragen bij het lot van sekswerkers die hier illegaal verblijven, waaronder potentiële slachtoffers van mensenhandel. Zij passen immers niet in dit model en lopen het gevaar in een nog grotere clandestiniteit terecht te komen.³⁸

10. Punt 15: Werk

22. Familieleden van studenten uit derde landen hebben geen toegang tot de arbeidsmarkt. Ze zijn volledig afhankelijk van het inkomen van de student. Door hen toegang hiertoe te verlenen, kunnen deze familieleden bijdragen³⁹ en volledig deelnemen aan de Belgische samenleving en zijn ze minder afhankelijk van de student-migrant. Een dergelijke maatregel kan een extra dimensie toevoegen aan een genderbewust beleid⁴⁰, aangezien de meeste volwassen gezinsleden van de studenten vrouwen zijn.⁴¹

Aanbeveling

De toegang tot de arbeidsmarkt vergemakkelijken voor het kerngezin van studenten uit derde landen: om België aantrekkelijker te maken als gastland voor internationale studenten en talenten en om de actieve integratie van gezinsleden en vooral vrouwen te bevorderen.

³⁷Wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, *BS*, 30 maart 2022.

³⁸Zie in dit verband MYRIA (2021), [Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2021: Zichtbaar onzichtbaar](#)

³⁹ STAATSSECRETARIS VOOR ASIEL EN MIGRATIE, [Algemene beleidsnota 2021-2022](#), krachtlijn 9: Activering en competentieverwerving.

⁴⁰ STAATSSECRETARIS VOOR ASIEL EN MIGRATIE, [Algemene beleidsnota 2021-2022](#), krachtlijn 4.6: Bescherming bieden aan zij die dat nodig hebben - Gendersensitief beleid.

⁴¹ Volgens de OESO zijn twee van de drie volwassen leden van de familie van migranten vrouwen: OCDE (2017), [Making integration work: Family Migrants](#), p. 10. In België blijkt uit gegevens van de administratieve databank van de FOD Buitenlandse Zaken over gezinshereniging in de zin van artikel 10bis § 1 met een student uit een derde land, dat meer dan 60% (2017-62%, 2018-33%, 2019-68%, 2020-67%, 2021-64%) vrouwen waren.

11. Punt 16: Werk

23. Mantelzorgers (meestal vrouwen) zijn vaak het slachtoffer van discriminatie door associatie op grond van een handicap.⁴² Ze ondervinden moeilijkheden bij het combineren van werk en gezinsleven. Daardoor worden ze uitgesloten van de arbeidsmarkt of zijn ze gedwongen om deeltijds te werken, met alle financiële gevolgen van dien.
24. De wet betreffende de erkenning van mantelzorgers⁴³ kent onder bepaalde voorwaarden het voordeel toe van een mantelzorgverlof van drie maanden. De wet komt echter maar gedeeltelijk tegemoet aan de behoeften van zorgverleners⁴⁴: de periode van drie maanden volstaat niet en alleen mantelzorgers van een sterk afhankelijk familielid komen voor dit statuut in aanmerking.
25. Uit een raadpleging in 2020⁴⁵ blijkt dat de mantelzorgers die de vragenlijst invulden (86% van hen waren vrouwen), uitgeput waren tijdens de COVID-crisis. De stopzetting van zorg en activiteiten voor mensen met een handicap, gecombineerd met de stopzetting van de meeste diensten (zoals huishoudelijke hulp) houdt in dat de mantelzorgers voortdurend instonden voor de zorg van de persoon met een handicap, boven op hun eigen werk, huishoudelijke taken en in bepaalde gevallen andere kinderen.

Aanbevelingen

De antidiscriminatiewetgeving⁴⁶ op federaal niveau, in het Brussels Gewest en in de Frans- en Duitstalige Gemeenschap aanpassen, zodat die bescherming biedt tegen discriminatie door associatie.

In een crisissituatie ondersteuningsplatforms voor mantelzorgers opzetten: een oproepnummer voor dagelijkse problemen, regelmatige discussieforums, psychologische ondersteuning en respijtzorgdiensten aanbieden.

12. Punt 19: Gezondheidszorg

26. Ondanks het principe van geïnformeerde toestemming waarin is voorzien in de wet betreffende de rechten van de patiënt en de wettelijke uitzondering⁴⁷ op vertegenwoordiging of bijstand door een bewindvoerder op dit vlak ontvangen organisaties die vrouwen met een handicap vertegenwoordigen, nog steeds getuigenissen van vrouwen met een mentale beperking die onder druk worden gezet om sterilisatie te ondergaan.

⁴² Resultaten van de enquête 'Etre aidant-es proche et monoparental-e' gehouden door 'La Ligue des Familles' (pluralistische vzw) tussen 16 februari en 6 maart 2015.

⁴³ Wet van 12 mei 2014 betreffende de erkenning van de mantelzorger die een persoon met een grote zorgbehoefte bijstaat en die op 1 september 2020 in werking is getreden.

⁴⁴ ASBL AIDANTS PROCHES ET AIDANTS PROCHES BRUXELLES (2019), [10 actions pour la reconnaissance et le soutien des aidants proches](#)

⁴⁵ UNIA (2020), [COVID-19 en mensenrechten: impact op personen met een handicap en hun naasten](#)

⁴⁶ Deze aanbeveling werd ook gedaan door de Evaluatiecommissie van de federale wetten: COMMISSIE VOOR DE EVALUATIE VAN DE FEDERALE ANTIDISCRIMINATIEWETTEN (2022), [Eindverslag - Bestrijding van discriminatie, haatboodschappen en haatmisdrijven: een gedeelde verantwoordelijkheid](#), p. 85.

⁴⁷ art. 497/2, 15° Burgerlijk Wetboek.

Aanbeveling

Preventieve maatregelen nemen tegen de praktijk van gedwongen sterilisatie. Personen met een handicap (en hun omgeving) wijzen op hun recht om vrij en ongedwongen te kunnen kiezen om kinderen te hebben en zelf alle beslissingen te nemen over hun seksualiteit en reproductieve gezondheid.

Voorgestelde vraag

Hoeveel personen met een lichamelijke handicap werden voor sterilisatie in een ziekenhuis opgenomen?

13. Punt 22: Achtergestelde groepen vrouwen

27. Unia ontvangt elk jaar heel wat meldingen over het dragen van **religieuze of levensbeschouwelijke symbolen**. Die hebben vaak betrekking op vrouwen. Een analyse van deze meldingen uit de periode 2017-2020 leert ons dat 50% van de slachtoffers van niet-Belgische afkomst is; 90% van de slachtoffers zijn moslims; 76% van de slachtoffers zijn vrouwen en 13% van hen bevinden zich in een situatie van bestaansonzekerheid. De regels over het dragen van religieuze symbolen hebben vooral invloed op moslima's op de arbeidsmarkt en in het onderwijs.⁴⁸
28. De **Vreemdelingenwet** regelt de kwestie van de detentie of verwijdering van zwangere vrouwen niet. Er zijn echter verschillende teksten die ernaar verwijzen.⁴⁹ Het aantal weken tot wanneer detentie en verwijdering (vrijwillig of gedwongen) kunnen, verschilt echter. Er zijn dus geen duidelijke regels die de zwangere vrouw voor de geboorte van haar kind en de jonge moeder en de pasgeborene na de geboorte van haar kind tegen detentie en/of verwijdering beschermen.
29. De arbeidsrechtbanken hebben ook jurisprudentie ontwikkeld die toelaat om sociale bijstand toe te kennen in de periode voor (twee maanden) en na (drie maanden) de verwachte bevallingsdatum, omdat de vrouw tijdens deze periode niet kan worden verwijderd.⁵⁰

⁴⁸ In 2020 waren er meerdere rechterlijke uitspraken over het dragen van hoofddoeken in uiteenlopende domeinen (werk, onderwijs, vrije tijd). Deze rechtspraak is echter niet eenduidig en laat niet toe om de zaken te verduidelijken, hoewel er enkele principiële beslissingen werden genomen. UNIA (2021), jaarverslag [2020: kwetsbare mensenrechten in crisistijden](#), p. 40-44.

⁴⁹ Een omzendbrief uit 2009 (Omsendbrief van 29 mei 2009 betreffende de identificatie van onregelmatig verblijvende vreemdelingen, BS, 15 juli 2009) stelt dat zwangere vrouwen vanaf 28 weken zwangerschap niet langer gedwongen kunnen worden verwijderd; de opvangwet van 12 januari 2007 (artikel 7, § 2, 2° van de opvangwet) voorziet in een verlenging van de materiële hulp aan zwangere vrouwen ten vroegste vanaf de zevende maand van de zwangerschap; de hulp eindigt ten laatste na afloop van de tweede maand na de bevalling; en het koninklijk besluit van 2002 betreffende de werking van gesloten centra, dat een hoofdstuk 'Geboorte' bevat (zie artikelen 122 en 123 van het koninklijk besluit van 2 augustus 2002 tot vaststelling van het regime en de werkingsregels, toepasbaar op de plaatsen gelegen op het Belgische grondgebied, beheerd door de Dienst Vreemdelingenzaken, waar een vreemdeling wordt opgesloten, ter beschikking gesteld van de regering of vastgehouden). In het rapport van de Commissie Vermeersch over het terugkeerbeleid (Commissie belast met de evaluatie van de instructies inzake de verwijdering, Eindrapport aan de minister van Binnenlandse Zaken, 31 januari 2005, p. 77), dat geen bindende waarde heeft, staat dat verwijdering kan tot de 24e week, zelfs als de persoon zich hiertegen verzet. Nadien kan verwijdering alleen plaatsvinden wanneer de betrokkene persoon zich niet verzet. Na 36 weken gebeuren geen verwijderingen meer. Een interne nota van de Dienst Vreemdelingenzaken vermeldt dat gedwongen verwijdering kan tot 24 weken en vrijwillige verwijdering tot 34 weken (DVZ, Interne Nota van 21 maart 2008).

⁵⁰ Op basis van het begrip van medische onmogelijkheid van terugkeer, ontwikkeld in het arrest van het Grondwettelijk Hof van 30 juni 1999, nr. 80/1999.

30. Zolang verwijdering nog wordt overwogen, kunnen zwangere vrouwen daarom nu worden vastgehouden⁵¹ zonder dat de wet hun detentievoorwaarden nauwkeurig omschrijft.⁵²
31. Voor de hervorming van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (2012) waren het vooral vrouwen die hun **nationaliteit** wijzigden (52,9%). In 2019 kregen ongeveer evenveel vrouwen als mannen de Belgische nationaliteit (49,6% vrouwen). De verstrenging van de voorwaarden tot het verkrijgen van de nationaliteit door verklaring⁵³ en het opheffen van het verkrijgen van de nationaliteit door de buitenlandse echtgenote van een Belg⁵⁴ hebben gevolgen gehad voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit door vrouwen.⁵⁵
32. Bovendien zijn kinderen van een Belgische moeder en een buitenlandse vader die voor 1967 zijn geboren, geen Belgen bij hun geboorte omdat enkel de vader de nationaliteit kan doorgeven. Deze discriminatie werd in het Wetboek rechtgezet. Een aantal kinderen van een Belgische moeder, die voor 1967 zijn geboren, ondervinden echter nog nadelen door die oude wetgeving. Voor hen gelden immers strengere voorwaarden om toegang tot de nationaliteit te verkrijgen. In tegenstelling tot als Belgen geboren kinderen kan hun verkregen Belgische nationaliteit hen opnieuw worden afgenomen.⁵⁶
33. Studies, overheidsbeleid en plannen voor gendergelijkheid houden nog te weinig rekening met **vrouwen en meisjes met een handicap**. Er is een gebrek aan genderinformatie in statistieken over personen met een handicap en er zijn te weinig verenigingen die de belangen van vrouwen met een handicap behartigen.

Aanbevelingen

Zwangere vrouwen meer rechtsbescherming bieden en de omstandigheden en condities beperken die ertoe leiden dat ze in een gesloten centrum worden vastgehouden of van het grondgebied worden verwijderd.

Maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de wetgeving op de Belgische nationaliteit niet leidt tot discriminatie op grond van gender.

Gendermainstreaming toepassen bij het uitwerken van maatregelen en beleid voor personen met een handicap en handistreaming voor maatregelen en beleid over gendergelijkheid.

De oprichting en/of de groei van verenigingen ondersteunen die de belangen van vrouwen en meisjes met een handicap behartigen, om hun participatie te bevorderen.

De wetgeving aanpassen om rekening te houden met meervoudige en intersectionele discriminatie.

Voorgestelde vraag

Welke maatregelen overweegt België om de detentie en verwijdering van zwangere vrouwen beter te begeleiden (mogelijkheden en voorwaarden voor detentie en verwijdering)?

⁵¹ Op basis van de jaarverslagen van alle gesloten centra stellen we vast dat elk jaar meerdere zwangere vrouwen worden vastgehouden. In 2017 ging het om 59 vrouwen. We stellen ook vast dat de verwijdering in sommige gevallen plaatsvindt in het derde trimester van de zwangerschap, met andere woorden na de 31e week. Volgens de DVZ ging het om personen die aan de grens werden teruggedreven en met hun verwijdering instemden.

⁵² Voor meer informatie verwijzen we naar Myria, *MyriaDoc #8 Terugkeer, detentie en verwijdering van vreemdelingen in België 2018*, p. 45-48, https://www.myria.be/files/181205_Myriadoc_detentie_2018.pdf

⁵³ Artikel 12bis van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

⁵⁴ Artikel 16 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

⁵⁵ Van alle nieuwe Belgen werden vooral personen uit Noord-Afrika, en vooral uit Marokko, door deze wetswijzigingen getroffen. Zie: Myria, *Migratie in cijfers en rechten, Katern nationaliteit, 2021*, p. 4-5.

⁵⁶ Art. 23/1 en 23/2 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit van 28 juni 1984.

UNIA
MYRIA

Victor Hortaplein 40 bus 40 O 1060 Brussel

T +32 (0)2 212 30 00

www.unia.be

www.myria.be

